

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ Θ' ΛΟΥΚΑ (20/11/2011)

Αγίου Πρόκλου, Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως

Η αναγνώριση της Παναγίας ως Θεοτόκου

Την αγία μορφή του μαθητού του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, Αγίου Πρόκλου, προβάλλει σήμερα η Εκκλησία μας, αγαπητοί μου, μία ημέρα προς της μεγάλης εορτής των Εισοδίων της Υπεραγίας Θεοτόκου. Ο Άγιος Πρόκλος εξελέγη Επίσκοπος Κυζίκου, καθώς, όμως, συγκυρίες της εποχής δεν του επέτρεψαν ν' ασκήσει εκεί τα ποιμαντικά του καθήκοντα, περιορίστηκε στην Κωνσταντινούπολη, όπου διακρίθηκε για την αγιότητα του βίου του και την ευγλωττία του στην διδαχή των Αγίων Γραφών. Δύο φορές παρ' ολίγον να εκλεγεί Αρχιεπίσκοπος της πρωτεύουσας του Βυζαντίου, χωρίς, όμως, να το καταφέρει, λόγω πολιτικών παρεμβάσεων. Ουδέποτε, όμως, βαρυγκώμησε ή ενήργησε εις βάρος της ενότητας της Εκκλησίας. Την ίδια εποχή αντιτάχθηκε σθεναρά στις αιρετικές δοξασίες του Αρχιεπισκόπου Νεστορίου, ο οποίος ήταν ο εκλεκτός του αυτοκράτορα για τον θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως. Ο Νεστόριος αρνούνταν την ιδιότητα της Θεοτόκου στο πρόσωπο της Παναγίας, προκαλώντας σύγχυση στην Εκκλησία, διάσταση στον λαό του Θεού και παραχάραξη της ορθής πίστης. Ο Πρόκλος αντέκρουσε τις αιρετικές θέσεις του Νεστορίου, μάλιστα ενώπιόν του, με μία πανηγυρική ομιλία τα Χριστούγεννα του 428 και έγινε η αφορμή για την καταδίκη του αιρεσιάρχου από την Γ' Οικουμενική Σύνοδο, που πραγματοποιήθηκε στην Έφεσο τρία χρόνια μετά. Η αγάπη και η αποδοχή του λαού προς το πρόσωπό του έγιναν αφορμή να αναδειχθεί, τελικά, Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, στον θρόνο της οποίας παρέμεινε για δώδεκα χρόνια έως τον ειρηνικό θάνατό του.

Οι αγώνες του Αγίου Πρόκλου για την αποκατάσταση της δογματικής αλήθειας γύρω από το πρόσωπο της Παναγίας μας και την αναγνώριση της ιδιότητάς της ως Θεοτόκου, μάς δίδει την αφορμή να αναφερθούμε σ' αυτήν την ιδιότητα, την οποία η Εκκλησία αποδίδει στην Παρθένο Μαρία, θεωρώντας αίρεση την περί του αντιθέτου διδασκαλία.

Σύμφωνα με την Ορθόδοξη Θεολογία, η Παναγία αναγνωρίζεται ως Θεοτόκος, γιατί δεν γέννησε άνθρωπο κοινό, φθαρτό, κτιστό και θνητό. Δεν γέννησε έναν από τους μεγάλους μύστες της ανθρωπότητας, έναν κορυφαίο Προφήτη και Διδάσκαλο, σαν και πολλούς άλλους που έκαναν την εμφάνισή τους στην ιστορία. Όπως ομολογούμε στο Σύμβολο της Πίστεως, γέννησε *Χριστόν, τον Υιόν του Θεού τον Μονογενή, τον εκ του Πατρός γεννηθέντα προ πάντων των*

αιώνων...Θεόν αληθινόν, εκ Θεού αληθινού γεννηθέντα, ου ποιηθέντα, ομοούσιον τω Πατρί... Η βασική αυτή δογματική αλήθεια της Ορθοδόξου Εκκλησίας πολεμήθηκε συστηματικά στη διάρκεια και εξέλιξη της Χριστιανικής ιστορίας, αλλά και παραποιήθηκε μέσα στους κόλπους και αυτής της Χριστιανικής Εκκλησίας, όπου άλλες Ομολογίες ανυψώνουν την Μαρία με υπερβολικό και αυθαίρετο τρόπο, αποδίδοντας στο πρόσωπό της ιδιότητες που δεν έχει και άλλες την υποβιβάζουν, απογυμνώνοντάς την από την βασική της ιδιότητα, αυτήν της Θεοτόκου. Προς όλους αυτούς ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος φέρεται με ιδιαίτερη αυστηρότητα και επιτιμητική διάθεση, χαρακτηρίζοντάς τους «αθέους»: *«Όποιος δε θεωρεί Θεοτόκο την αγία Μαρία, είναι άσχετος με την θεότητα. Όμοια άθεος είναι όποιος λέγει ότι ο Χριστός πέρασε από την Παρθένο σαν από σωλήνα και δεν διαμορφώθηκε μέσα σε αυτήν συνάμα ως Θεός και ως άνθρωπος (ως Θεός επειδή δεν μεσολάβησε άνδρας, ως άνθρωπος διότι συμορφώθηκε στον νόμο της κησέως)»*¹ Με άλλα λόγια, η αναγνώριση της Παναγίας ως Θεοτόκου σημαίνει ταυτόχρονη αναγνώριση του Ιησού Χριστού ως Θεού και Σωτήρα του κόσμου. Γι' αυτό δε μπορεί να υπάρξει μέλος της Εκκλησίας το οποίο να αρνείται στην Παναγία την ιδιότητα της Θεοτόκου, γιατί, με τον τρόπο αυτό δηλώνει απιστία στην Θεότητα του Ιησού Χριστού.

Η ιδιότητα της Μαρίας ως Θεοτόκου την καθιστά αυτοδικαίως και Παναγία ή Υπεραγία, δηλ. πάνω από όλους τους Αγίους, τους Οσίους, τους Μάρτυρες και Ομολογητές της Εκκλησίας μας. Στην αγιότητα δεν ξεχωρίζουν ούτε οι Δώδεκα Απόστολοι, ούτε ο Τίμιος Πρόδρομος, που στάθηκε, κατά τον λόγο του Χριστού, *ο εν γεννητοίς γυναικών μείζων*² Αλλά, όπως γλαφυρά περιγράφει ο Φώτης Κόντογλου, *«σού Θεοτόκε, τιμήθηκες περισσότερο από όλους και αξιώθηκες να δανείσεις σάρκα από την σάρκα σου εις τον Υιόν του Θεού και διά τούτο εξαιρέτως λέγεσαι Παναγία και Υπεραγία και, παρότι είσαι άνθρωπος γεννημένος από ανθρώπους, είσαι, όμως, κατά τα λόγια του αγγέλου “τιμιωτέρα των Χερουβίμ και ενδοξωτέρα ασυγκρίτως των Σεραφείμ”*³

Είθε, αδελφοί μου, η χάρις της Υπεραγίας Θεοτόκου, διά πρεσβειών του σήμερα εορταζομένου Αγίου Πρόκλου, να κατευθύνει τα διανοήματά μας με τέτοιο τρόπο, ώστε να πιστεύουμε και να ζούμε πάντοτε Ορθοδόξως. ΑΜΗΝ!

Αρχιμ. Ε.Ο.

---

¹ PG 37,177C

² Λουκ. 7,28

³ «Παναγία και Υπεραγία», σελ. 17